

Paper cloudafhankelijkheid energieleveranciers

Datum : 27 oktober 2026

Energieleveranciers zijn sterk afhankelijk van een beperkt aantal Amerikaanse cloudaanbieders

Nederlandse energieleveranciers zijn in hoge mate afhankelijk van een beperkt aantal Amerikaanse aanbieders van clouddiensten, de zogenaamde hyperscalers: Microsoft, Amazon en Google.¹ Deze afhankelijkheid kent twee kanten. Ten eerste economische afhankelijkheid, die bedrijven kwetsbaar maakt voor bijvoorbeeld tariefverhogingen die niet kunnen worden ontweken. In de tweede plaats maakt het energieleveranciers ook afhankelijk van bedrijven die niet in de EU zijn gevestigd en dus ook onderworpen zijn aan wetgeving in het land van vestiging.

Geopolitieke ontwikkelingen versterken de discussie over digitale autonomie en nieuwe Europese regels, zoals de Data Act², maken het makkelijker om minder afhankelijk te worden van een hyperscaler. Toch wordt er nog maar beperkt overgestapt naar alternatieve cloudoplossingen. De ACM heeft onderzocht welke factoren ervoor zorgen dat veel energieleveranciers hun afhankelijkheid van één of enkele clouddienstaanbieders niet verminderen en welke drempels er zijn bij een overstap naar een andere aanbieder. In dit paper worden de resultaten van het onderzoek, de risico's van cloudafhankelijkheid en de voordelen van digitale autonomie beschreven.

Aanpak onderzoek

De ACM heeft al meerdere onderzoeken gedaan naar het overstappen tussen cloudaanbieders en geconcludeerd dat er significante drempels zijn.³ Om een concreter beeld te krijgen van wat deze drempels precies zijn, besloot de ACM op een specifieke sector in te zoomen. Op basis van deskresearch en gesprekken met experts is gekozen voor een focus op de energiesector, omdat dit een sector is die sterk afhankelijk is van data en digitale technologie. Voor dit onderzoek is een korte vragenlijst verstuurd naar alle Nederlandse energieleveranciers en zijn interviews afgenomen met IT-professionals bij 10 energieleveranciers.

Cloudafhankelijkheid onder energieleveranciers

Uit de interviews bleek dat het per organisatie, en zelfs binnen organisaties per afdeling, verschilt in hoeverre digitale autonomie een belangrijk onderwerp gevonden wordt. Bij de meeste deelnemende organisaties was er wel aandacht voor het thema digitale autonomie, maar speelde het geen doorslaggevende rol in de keuzes omtrent cloudaanbieders. De geïnterviewde partijen zijn vaak afhankelijk van één of enkele (Amerikaanse) aanbieders, stappen nauwelijks over naar andere (Europese) cloudaanbieders en nemen weinig voorzorgsmaatregelen om hun afhankelijkheid te beperken of verminderen. Financiële en functionele overwegingen geven veelal de doorslag, terwijl de gevolgen van afhankelijkheid voor controle en zeggenschap over het bedrijf minder zwaar wegen. Een aanzienlijk deel van de deelnemers schat de kans dat hun digitale afhankelijkheid ook echt concrete problemen zal opleveren klein in. Er wordt in de keuze voor cloudaanbieders vooral naar de directe gevolgen voor het eigen bedrijf gekeken, en niet of nauwelijks naar de bredere maatschappelijke gevolgen van cloudafhankelijkheid. Ook ervaren de energieleveranciers drempels om als eerste te kiezen voor Europese alternatieven, gezien de hoge investeringen en functionele risico's, waardoor ze liever zien dat andere energieleveranciers of de overheid ze voor gaan. Er lijkt hier sprake te zijn van een coördinatieprobleem waarvoor vanuit de markt alleen waarschijnlijk geen oplossing komt. De overheid kan hier mogelijk wel een rol spelen, bijvoorbeeld door als *launching customer* op te treden.

Hoewel er dus bewustzijn is over de risico's, weegt dit bij veel van de deelnemende partijen nog niet zwaar mee in de keuze of en naar welke partij zij overstappen. De resultaten van dit onderzoek in de energiemarkt komen overeen met het bredere beeld dat ACM had op basis van onderzoeken en

¹ Clouddiensten zijn diensten waarmee je via internet gebruik kunt maken van digitale middelen, zoals opslag, software, rekenkracht of servers, zonder dat je deze zelf hoeft te aanschaffen en beheren. Bijvoorbeeld klantportalen, boekhoud- en e-mailprogramma's, maar ook de digitale infrastructuur waar dit soort applicaties op draaien.

² Meer informatie: [Clouddiensten | ACM](#)

³ [Marktstudie clouddiensten | ACM](#) en [Onderzoek naar Data Act gerelateerde ervaringen zakelijke gebruikers bij het gebruik van clouddiensten | ACM](#)

gesprekken in andere sectoren: overstappen tussen clouddiensten is lastig en gebeurt hierom weinig.

Verskil in mate van digitale afhankelijkheid

Energieleveranciers verschillen in hun mate van digitale afhankelijkheid. Bijna alle partijen die de ACM sprak nemen diensten af bij de hyperscalers: Microsoft, Amazon of Google. Enkele van hen hebben maar een kleine afname, beperkt tot functionaliteiten die andere aanbieders niet kunnen bieden, maar de meesten zijn voor een groot deel van hun IT-omgeving afhankelijk van een van de drie hyperscalers. Dat is niet vreemd; bijna alle partijen noemen dat het comfortabel is bij deze aanbieders, ze bieden een hoog gebruiksgemak en weinig zorgen tegen een aanvaardbare prijs.

Toch zijn bijna alle geïnterviewden bezig met digitale autonomie. Het zou veel partijen niet verbazen als zij binnenkort verplicht zullen worden om over te stappen naar Europese aanbieders; ze houden rekening met deze mogelijkheid. Ook kiezen ze bewust voor een Europese locatie om hun data op te slaan. De meesten die hun data opslaan bij de hyperscalers, zijn zich er ook bewust van dat deze data via de achterdeur alsnog toegankelijk is door de CLOUD Act.⁴

Overstapdrempels

Waarom stappen ze dan (nog) niet over? Kortgezegd vinden de meesten het risico van afhankelijkheid niet opwegen tegen de financiële, functionele en technische voordelen die ze ermee behalen. Volgens hen bieden de diensten van de hyperscalers de beste functionaliteiten, soepele integratie van het dienstenpakket, hoogwaardige security en flexibele schaalbaarheid. De Europese alternatieven worden over het algemeen niet als toereikend gezien; het geïntegreerde aanbod van de hyperscalers wordt door hen (nog) niet geëvenaard. Deze bevindingen sluiten aan bij het beeld dat de ACM kreeg uit gesprekken met bedrijven uit andere sectoren en aanbieders van alternatieve clouddiensten.

Overstappen naar een Europese cloudaanbieder vraagt om een alternatieve inrichting van de IT-architectuur met complementaire diensten van *verschillende* aanbieders. De meeste ICT'ers zijn vaardig binnen de omgevingen van Microsoft, Amazon of Google. Dat maakt expertise voor alternatieve aanbieders zeldzamer en kostbaarder. De expertise die het bedrijf al in huis heeft bepaalt hierdoor ook het kostenplaatje van een eventuele stap richting autonomere oplossingen. Dit lijkt te leiden tot verschillende kostenramingen: de geïnterviewde partijen die zichzelf beschrijven als technisch vaardig, schatten de kosten van alternatieve oplossingen lager in dan een afname van dezelfde diensten bij de hyperscalers, terwijl de andere partijen het tegenovergestelde concluderen.

Verschillende partijen gaven aan dat, naast hun twijfels over de uitkomsten *na* de overstap, zij ook zorgen hebben over de technische complexiteit en continuïteit *tijdens* een overstap. Hierbij lijkt de consensus dat de migratie op zichzelf niet het probleem is, maar dat de migratiecomplexiteit zit in de onderlinge afhankelijkheid van hun diensten en verwevenheid daarvan met andere systemen en processen binnen het bedrijf, waaronder identiteitsmanagement en kantoorsoftware.

Succesverhalen

Ondanks de terughoudendheid die overheerst bij de meeste energieleveranciers heeft de ACM een aantal partijen gesproken die met succes en tevredenheid (deels) zijn overgestapt van een hyperscaler naar een Europees alternatief of een 'on-premises'⁵ oplossing. Bij deze partijen was er ontevredenheid over de hyperscaler waarbij zij diensten afnamen en was de technische kennis in huis om digitaal autonoom te worden. Deze partijen zijn erg tevreden over het resultaat van hun overstap en melden dat ze er zowel qua kosten als functionaliteiten en flexibiliteit op vooruit zijn gegaan. Daarnaast bleek dat bijna alle partijen die de ACM heeft gesproken goed nadenken over een exitstrategie: kunnen we (snel)

⁴ Nationaal Cyber Security Centrum, CLOUD Act Memo. Beschikbaar via: <https://www.ncsc.nl/cloud/cloud-act-memo-en-cloud-act-requests>.

⁵ On-premises betekent dat een organisatie haar eigen servers, computers en andere IT-systemen heeft en zelf beheert.

handelen als dat nodig blijkt, bijvoorbeeld omdat de dienst te duur wordt of bepaalde functionaliteiten uitvallen? In sommige gevallen moet dit nog tot concrete acties leiden, maar de eerste stap is gezet.

Waarom overstappen?

De afhankelijkheid van clouddaanbieders blijft toenemen vanwege verdere integratie van clouddiensten. Energieleveranciers, evenals veel andere bedrijven, beheren steeds meer data voor hun klanten als gevolg van de ontwikkeling van slimme apparaten (IoT) die geïntegreerd zijn met cloudomgevingen. Daarnaast hebben bedrijven te maken met verdere kantoordigitalisering en uitbreiding van de geïntegreerde functionaliteiten zoals AI-gerelateerde toepassingen.

Met grotere integratie bij één of enkele aanbieders, verliest een organisatie steeds meer controle en zeggenschap over de IT-architectuur. Niet alleen de data zelf, maar ook gelinkte diensten zoals identiteitsmanagement worden onderdeel van de afhankelijkheid. Organisaties maken steeds meer gebruik van diensten die niet eenvoudig elders beschikbaar zijn of die sterk samenhangen met andere diensten van dezelfde aanbieder. Naarmate kritieke processen dieper in één ecosysteem zitten, wordt de stap naar een alternatief steeds minder makkelijk.

Digitale afhankelijkheid is méér dan het geopolitieke risico. Het debat over digitale autonomie wordt vaak al snel teruggebracht tot één scenario: het risico dat bij wijze van spreken op de 'rode knop' wordt gedrukt en de toegang tot een clouddienst wordt ontnomen. Partijen schatten in dat, hoewel de impact zeer hoog zou zijn, de kans dat dit gebeurt heel klein is, zeker voor een enkel bedrijf. Sommigen trekken hierdoor echter de conclusie dat digitale autonomie nu hun aandacht niet waard is, of dat het probleem zich weer zal oplossen door geopolitieke verschuivingen. Hierdoor worden geen stappen ondernomen om digitale afhankelijkheid te verminderen en dat levert een aanzienlijk maatschappelijk risico op.

De waarde van digitale autonomie

De waarde van autonomie reikt veel verder dan bescherming tegen een druk op een rode knop: controle en zeggenschap over de IT-architectuur maakt een organisatie wendbaar en veerkrachtig. Digitale autonomie gaat over het vermogen van een organisatie om zelf keuzes te blijven maken én uit te voeren. Kan de organisatie reageren als prijzen of contractvoorwaarden veranderen? Beschikt de organisatie nog over de kennis en mensen om systemen zelf te begrijpen en aan te passen? Kan de organisatie haar data elders gebruiken, verschillende diensten waardevol combineren en vlot inspelen op nieuwe technologieën? Is de organisatie in staat zijn eigen continuïteit te waarborgen, ongeacht de keuzes van zijn toeleveranciers?

De directe kosten en baten van een cloudkeuze zijn relatief eenvoudig in beeld te brengen. Organisaties weten wat een migratie kost en welke functionaliteiten, schaal en expertise een bestaande cloudomgeving biedt. Die concrete factoren zijn daardoor goed mee te wegen, terwijl de mogelijke gevolgen van afhankelijkheid vooraf veel moeilijker zijn in te schatten. Zulke gevolgen kunnen bijvoorbeeld pas zichtbaar worden wanneer prijzen of voorwaarden veranderen en de organisatie daar niet op kan reageren, of wanneer de huidige aanbieder slecht in het nieuws komt en de organisatie niet wendbaar genoeg is om snel te reageren en reputatieschade te voorkomen. Dan pas kan blijken hoeveel tijd, geld, technische kennis en organisatorische capaciteit nodig zijn om daadwerkelijk een andere koers in te slaan – een autonome koers waarbij het bedrijf zelf de regie heeft over haar cloudomgeving.

Digitale autonomie op waarde schatten betekent niet dat iedere afhankelijkheid moet worden vermeden – iedere organisatie is in bepaalde mate afhankelijk van zijn toeleveranciers. Het betekent ook niet dat overstappen naar een andere (Europese) aanbieder altijd verstandig is. Het betekent wél dat een bewuste afweging moet worden gemaakt waarbij de voor- en nadelen op waarde worden geschat. Het betekent ook dat bestuurders en besluitvormers verder moeten kijken dan directe kosten en functionaliteit, en soms concrete voordelen op de korte termijn moeten opofferen om de organisatie beter te positioneren voor de middellange termijn.

Oproep aan klanten van clouddiensten

De ACM moedigt klanten van clouddiensten aan om bij de overweging voor cloudaanbieders te streven naar vergroting van hun digitale autonomie: controle en zeggenschap over de IT-architectuur maakt een organisatie wendbaar en veerkrachtig. Bestuurders en besluitvormers hebben hierbij een verantwoordelijkheid om de waarde van digitale autonomie goed in te schatten. In position paper *De route naar digitale autonomie* schreef de ACM samen met andere toezichthouders uitgebreid over digitale autonomie.⁶ In navolging daarvan publiceerde ACM op 8 oktober 2026 een handreiking waarin wordt toegelicht welke wet- en regelgeving relevant is en welke mogelijkheden deze biedt om digitale autonomie te bevorderen.⁷ Zo is een optie voor klanten van cloudaanbieders om samen op te trekken bij de inkoop van clouddiensten, waarbij er gezamenlijk binnen een sector eisen gesteld kunnen worden.⁸

Nieuwe Europese wetgeving verplicht cloudaanbieders om klanten te ondersteunen bij een overstap naar een andere cloudaanbieder en verbiedt hen hier kosten voor te rekenen.⁹ Door deze wetgeving, de Data Act, is het makkelijker om snel, soepel en kosteloos van aanbieder te wisselen. Mocht het vertrek bij een cloudaanbieder bemoeilijkt worden door die aanbieder, dan kan hier melding van gedaan worden bij de ACM: [Melden bij de ACM | ACM](#).

⁶ Lees hier de position paper [De route naar digitale autonomie](#)

⁷ [Handreiking](#) over mogelijkheden om digitale autonomie te vergroten

⁸ [Toezichthouders: niet bang zijn voor regels bij keuze voor digitale autonomie](#)

⁹ Meer informatie: [Clouddiensten | ACM](#)